

I

Třicet pět let pracuji ve starém papíře, a to je moje love story. Třicet pět let lisuji starý papír a knihy, třicet pět let se umazávám literami, takže se podobám naučným slovníkům, kterých jsem za tu dobu vylišoval jistě třicet metrů, jsem džbán plný živé a mrtvé vody, stačí se maličko naklonit a tečou ze mne samé pěkné myšlenky, jsem proti své vůli vzdělán, a tak vlastně ani nevím, které myšlenky jsou moje a ze mne a které jsem vyčetl, a tak za těch třicet pět let jsem se propojil sám se sebou a světem okolo mne, protože já když čtu, tak vlastně nečtu, já si naberu do zobáčku krásnou větu a cucám ji jako bonbon, jako bych popíjel skleničku likéru tak dlouho, až ta myšlenka se ve mně rozplývá tak jako alkohol, tak dlouho se do mne vsřebává, až je nejen v mém mozku a srdci, ale hrká mými žilami až do kořínků cév. Tak za jediný měsíc průměrně slisuji dvacet metrů knížek, ale abych našel sílu k té mé bohumilé práci, tak za těch třicet pět let jsem vypil tolik piva, že by z toho ležáku byl padesátimetrový plavecký bazén, sady sádek na vánoční kapry. Tak jsem proti své vůli zmoudřel a teď jistím, že můj mozek jsou hydraulickým lisem spresované myšlenky, balíky nápadů, Popelčin oříšek je moje hlava, které vyhořely vlasy, a já vím, jak ještě krásnější musely být časy, kdy všechno myšlení bylo zapísáno jen v lidské paměti, tenkrát, kdyby někdo chtěl slisovat knihy, musel by presovat lidské hlavy, ale i to by nebylo nic platné, protože ty pravé myšlenky přicházejí zvenčí, jsou vedle člověka jako nudle v bandasce, takže Koniášové celého světa marně pálejí knihy, a zdali ty knihy zaznamenaly něco, co platí, je slyšet jen ti chý smích pálených knih, protože pořádná knížka vždycky ukazuje jinam a ven. Koupil jsem si ten maličký sčítací a násobící a odmocnitel, ten malý strojek ne větší než náprsní taška, a když jsem si dodal odvalu, šroubovákem jsem vypáčil zadní stěnu a radostně jsem se polekal, protože s uspokojením jsem uvnitř počítače našel

malinkou destičku, ne menší než poštovní známku, ne silnější než deset listů knihy, a pak už nic jiného než vzduch, variacema matematiky nabitý vzduch. Když se očima dostávám do pořádné knihy, když odstraním tištěná slova, tak z textu nezůstane taky víc než nehmotné myšlenky, které poletují vzduchem, spočívají na vzduchu, vzduchem jsou živeny a do vzduchu se vrací, poněvadž všechno je koneckonců vzduch, tak jako současně krev je a současně není ve svaté hostii. Třicet pět let balím starý papír a knihy a žiji v zemi, která patnáct generací umí číst a psát, bydlím v bývalém království, kde bylo a je zvykem a posedlostí trpělivě si lisovat do hlavy myšlenky a obrazy, které přinášejí nepopsatelnou radost a ještě větší žal, žiji mezi lidmi, kteří za balík slisovaných myšlenek jsou schopni položit i život. A teď všechno se to opakuje ve mně, třicet pět let mačkám zelený a červený knoflík mého presu, třicet pět let ale i piju džbány piva nikoliv pro pití, já mám hrůzu z opilců, já piju, abych napomáhal myšlení, abych se líp dostal do samotného srdce textů, protože to, co já čtu, to není ani pro zábavu, ani abych si ukrátil dlouhou chvíli, nebo dokonce abych líp usnul, já, který žiji v zemi, ve které patnáct generací umí číst a psát, já piju, abych ze čtení už nikdy nemohl spát, abych ze čtení dostal třasavku, protože já sdílím s Hegelem ten názor, že ušlechtilý člověk je málo šlechticem a zločinec málo vrahem. Kdybych já uměl psát, napsal bych knihu o větším štěstí a o větším neštěstí člověka. Knihami a z knih jsem se poučil, že nebesa nejsou vůbec humánní a člověk, kterému to myslí, tak také humánní není, ne že by nechtěl, ale že to odporuje správnému myšlení. Pod mýma rukama a v mém hydraulickém lisu hynou vzácné knihy a já tomu proudu a průtočnosti nemohu zabránit. Nejsem víc než něžný řezník. Knihy mne naučily zálibě a radosti z pustošení, já miluji průtrže mračen a demoliční čety, postávám celé hodiny, abych viděl, jak pyrotechnici spřaženým pohybem, jako by pumpovali gigantické pneumatiky, vyhazují celé bloky domů, celou ulici, nemohu se do poslední

chvíle vynadívát na tu první vteřinu, která nadzvedne všechny cihly a kameny a trámy, aby pak nastala chvíle, kdy domy se sesouvají tiše jak šaty, jak zaoceánský parník po výbuchu kotlů rychle na mořské dno. Tak stojím pak v mračnu prachu a v hudbě praskotu a myslím na svoji práci v hlubokém sklepení, ve kterém stojí můj pres, u kterého pracuji třicet pět let ve světle žárovek, nade mnou slyším, jak dvorem se procházejí kroky a otvorem ve stropě mého sklepa jak z nebes se sypou rohy hojnosti, obsahy pytlů a beden a škatulí, které vysypávají do otvoru uprostřed dvora starý papír, zavadlé stonky z květinářství, papíry z velkoobchodů, propadlé programy a jízdenky a obaly z eskym a polárek, pocákané archy po malířích pokojů, hromady mokrého a krvavého papíru z masen, ostré odřezky z fotografických ateliérů, obsahy košů z kanceláří i s cívkami psacích strojů, kytice narozenin a jmenin, které už byly, někdy mi padne do sklepa do novin zabalená dlažební kostka, aby papír vážil víc, a omylem odložené kartonážní nože a nůžky, kladívka a pajsry na vytahování hřebíků, řeznické fašeráky a šálky se zaschlou černou kávou, někdy i zvadlá svatební kytice a svěží umělý pohřební věnec. A já to všechno třicet pět let lisuji v mém hydraulickém presu, třikrát týdně nákladřáky odvážejí ty moje balíky na nádraží do vagónů a pak dál do papírny, aby tam dělníci přestříhli dráty a svalili moji práci do louhů a kyselin, ve kterých se rozpustí i žiletky, kterýma si co chvíli pořezu ruce. Avšak tak jako v proudu kalné řeky, která protékla továrnami, se zableskne krásná rybka, tak v proudu starého papíru se zaleskne hřbet vzácné knížky, dívám se oslněn chvíli jinam a pak ji vylovím, otírám o zástěru, rozevřu a přivoním k textu a potom homérskou věštbou přečtu si první větu, na kterou si opřu oči, a pak teprve uložím knížku mezi ostatní krásné nálezy do bedničky vystlané svatými obrázky, které mi omylem vysypal někdo do sklepa i s modlitebními knížkami. To je potom moje mše, můj rituál, abych každou takovou knížku nejen si přečetl, ale po přečtení ji uložil do každého

balíku, protože já každý balík musím vyčabrakovat, musím mu dát můj charakter, můj podpis. To je moje trápení, aby každý balík byl jinačí, musím každý pracovní den být ve sklepech o dvě hodiny přesčas, musím přicházet do práce o hodinu dřív, musím pracovat někdy i v sobotu, abych spresoval tu nikdy nekončící horu starého papíru. Minulý měsíc mi přivezli a shodili do sklepa šest metrických centů reprodukcí slavných mistrů, šest metrůků promočených Rembrandtů a Halsů a Monetů a Manetů a Klimtů a Cézannů a jiných těžkých frajerů evropské malby, a tak každý balík teď rámcuji bočními reprodukcemi a navečer, když balíky stojí před výtahem v řadě, nemohu se nasytit té krásy zdobené na bocích tu Noční hlídkou, tu Saskií, tu Snídaní v trávě, tu Domem oběšence, tu Guernikou. A já jediný na světě vím navíc, že v srdci každého balíku spočívá tu otevřený Faust, tu Don Carlos, tady obklopen hnusným papírem zakrvácených deklů leží Hyperion a tady uvnitř balíku z pytlů od cementu odpočívá Tak pravil Zarathustra. Tak jediný na světě já vím, ve kterém balíku jako v hrobce leží Goethe a Schiller a kde Hölderlin a kde Nietzsche. Tak jedině já sám sobě jsem v jistém smyslu současně umělcem i divákem, a proto jsem každý den zbědován a k smrti unaven a rozdrásán a šokován, a abych zmenšil a umenšil to ohromný vydávání se, piju džbánky piva za džbánem a cestou pro pivo k Husenským mám sdostatek času, abych mohl meditovat a snít o tom, jak bude vypadat můj další balík. Jen proto piju ta kvanta piva, abych viděl líp dopředu, protože já v každém balíku pochovávám vzácnou relikvii, otevřenou dětskou rakvičku, zasypanou zvadlejma květinčkama, třepením staniolu, andělskými vlasy, abych udělal příjemný pelíšek pro knihy, které se mi objevily překvapivě ve sklepech zrovna tak, jako jsem se v tomhle sklepech objevil já. Proto jsem pořád v prodlení s prací, proto starý papír se tyčí na dvoře až ke stropu zrovna tak, jako hora papíru v mém sklepech zasypaným otvorem ve stropě pokračuje až do stropu dvora. Proto můj vedoucí se někdy hákem probořuje sta-